

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att i kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen skall göras ändringar som är nödvändiga för att bestämmelserna i rådets direktiv om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår, det s.k. Seveso II-direktivet, skall kunna inbegripas i den nationella lagstiftningen.

Det nya direktivet ersätter direktivet om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter som gavs år 1982 och som behandlar samma sak. Bestämmelserna i detta s.k. Seveso-direktiv har trätt i kraft genom kemikalielagen, lagen om explosionsfarliga ämnen, lagen om skydd i arbete och lagen om brand- och räddningsväsendet samt genom de författningar och bestämmelser som har meddelats med stöd av dessa lagar. Denna proposition gäller dock endast de ändringar som föreslås i kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen.

Det föreslås att till kemikalielagen skall fogas en bestämmelse enligt vilken verksamhetsidkaren i en produktionsanläggning där farliga kemikalier hanteras och upplagras industriellt skall vidta alla de åtgärder som behövs för att förebygga storolyckor och begränsa följderna av dem för människor, miljö och egendom. Det föreslås att till kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen skall fogas en bestämmelse enligt vilken myndigheten skall förbjuda verksamheten i en produktionsanläggning eller i en del av en sådan, om det förekommer allvarliga brister i de åtgärder som skall vidtas för

att förebygga storolyckor. Samtidigt föreslås det att det tillstånds- och anmälningsförfarande som gäller industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier skall förnyas så att grunderna för fastställandet av tillstånds- och anmälningsförpliktelserna stämmer överens med direktivet. Dessutom föreslås det att de bemyndiganden att ge förordning som finns i kemikalielagen skall ändras så att de detaljerade bestämmelser som ingår i direktivet kan meddelas genom förordning eller beslut av de behöriga ministerierna.

Dessutom föreslås det att i kemikalielagen skall göras sådana ändringar som nära anknyter till tillsynen över den industriella hanteringen och upplagringen av en kemikalie och som gäller överföring av behörighet på en tjänsteinnehavare som är underställd den kommunala kemikalietylillsynsmyndigheten i tillsynsuppgifter som gäller industriell hantering och upplagring av kemikalier. Vidare gäller ändringarna den avgift som skall uppbäras för ett beslut som den kommunala kemikalietylillsynsmyndigheten och en tjänsteinnehavare som är underställd denna myndighet meddelar vederbörande verksamhetsidkare. Ytterligare föreslås det att till kemikalielagen också skall fogas preciserande bestämmelser som gäller tillsynen över brand- och explosionsfarliga kemikalier.

Enligt direktivet skall de ändringar som det förutsätter genomföras i den nationella lagstiftningen senast den 3 februari 1999. Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 februari 1999.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
2. De föreslagna ändringarna	3
2.1. Det nya direktivet	3
2.2. Internationella fördrag	5
2.3. Ändringar i lagstiftningen	5
3. Propositionens verkningar	6
3.1. Ekonomiska verkningar	6
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	7
3.3. Miljökonsekvenser	7
4. Beredningen av propositionen	7
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	7
DETALJMOTIVERING	8
1. Lagförslag	8
1.1 Kemikalielagen	8
1.2. Lagen om explosionsfarliga ämnen	11
2. Närmare bestämmelser	11
3. Ikraftträdande	11
LAGFÖRSLAGEN	12
1. Lag om ändring av kemikalielagen	12
2. Lag om ändring av lagen om explosionsfarliga ämnen	16
BILAGA	17
Parallelltexter	17
1. Lag om ändring av kemikalielagen	17

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Rådets direktiv 82/501/EEG om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter, det s.k. Seveso-direktivet har införts i den finska lagstiftningen genom flera författningar. Kraven i direktivet har inbegripits i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (682/1990) som har getts med stöd av kemikalielagen (744/1989) och lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953). Motsvarande bestämmelser om avvärjning av en storolycka har inbegripits också i flytgasförordningen (711/1993), naturgasförordningen (1058/1993) och förordningen om explosiva varor (473/1993).

Enligt förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier skall en verksamhetsidkare som hanterar eller upplagrar kemikalier i sådana mängder som nämns i bilagorna till förordningen göra upp en utredning för bedömning av risken för storolycka (riskbedömning). För de anläggningar som är i bruk skall riskbedömningen göras inom den tid som har utsatts i förordningen. Riskbedömningen i fråga om nya anläggningar skall göras i samband med ansökan om tillstånd.

En systematisk säkerhetsutredning skall göras över de anläggningar som enligt förordningen fastställs som benägna för storolyckor samt över sådana anläggningar där en riskbedömning har visat att risk för storolycka föreligger i anläggningen. För anläggningar som är i bruk skall säkerhetsutredningen göras inom den tid som har utsatts i förordningen. För nya anläggningar skall säkerhetsutredningen göras innan verksamheten inleds, och utredningen skall tillställas säkerhetsteknikcentralen. I förordningen finns dessutom bestämmelser om att ovan nämnda utredningar skall uppdateras och utvecklingen beaktas, om verksamhetsidkarens skyldighet att informera allmänheten, om anmälan av en olycka och om verksamhetsidkarnas samarbete.

Säkerhetsteknikcentralen har hittills tagit emot över 100 säkerhetsutredningar. Av dessa har en del dock utarbetats utgående från

den nationella lagstiftningen och inte utgående från Seveso-direktivet.

I fråga om brand- och räddningsväsendet har de skyldigheter som direktivet ställer för verksamhetsidkaren och kommunen fullgjorts genom inrikesministeriets föreskrift (A 50) som har utfärdats med stöd av lagen (559/1975) och förordningen (1089/1975) om brand- och räddningsväsendet.

Kraven i direktivet har också trätt i kraft genom ett statsrådsbeslut om avvärjande av storolyckor på grund av kemikalier (1705/1991) som har utfärdats med stöd av lagen om skydd i arbete (299/1958). I beslutet ingår motsvarande bestämmelser som i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier vad gäller riskbedömning och uppgörandet av en säkerhetsrapport. Utöver dessa ingår i beslutet föreskrifter om den utbildning och de anvisningar som skall ges arbetstagarna.

Fullmakter som gäller avvärjning av storolyckor har också arbetarskyddsmyndigheterna med stöd av 16 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

2. De föreslagna ändringarna

2.1. Det nya direktivet

Direktivet har förnyats utgående från erfarenheterna av tillämpningen av det gällande Seveso-direktivet. Efter godkännandet av detta direktiv har det skett över 130 storolyckor inom gemenskapens område. Största delen av olyckorna har berott på brister i organisationen och i personalens utbildning samt på mänskliga misstag. I det nya direktivet 96/82/EG om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår, dvs. Seveso II-direktivet, har dessa faktorer beaktats i accentuerad grad genom att verksamhetsutövaren förutsätts ha ett lednings- och säkerhetssystem.

Genom det nya direktivet eftersträvas också en samordning av den praxis i medlemsländerna som gäller förebyggandet av risker för allvarliga olyckshändelser. I

direktivet definieras de åtgärder genom vilka kraven i direktivet skall fullgöras noggrannare än tidigare. Också definierandet av vilka anläggningar som hör till tillämpningsområdet för direktivet har man försökt göra klarare än tidigare.

I direktivet betonas också medborgarnas rätt att få kännedom om vilka objekt som löper risk för allvarliga olyckshändelser. Medborgarna har rätt att ta del av säkerhetsrapporten och anläggningens kemikalieförteckning.

I det nya direktivet fästs uppmärksamhet vid planeringen av markanvändningen. Medlemsstaterna skall sörja för att målet att förebygga allvarliga olyckshändelser och begränsa följderna av dem beaktas också vid planeringen av markanvändningen.

Innehållet i direktivet är till sina huvudpunkter följande:

Direktivets syfte (artikel 1), tillämpningsområde (artikel 2), definitioner (artikel 3) och undantag (artikel 4): Syftet med direktivet är att förebygga allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och att begränsa följderna av dem. Direktivet tillämpas på anläggningar där de gränsvärden som finns i bilagorna till direktivet överskrids. De termer som används i direktivet definieras i artikel 3. I artikel 4 räknas de objekt upp som direktivet inte tillämpas på.

Verksamhetsutövarens allmänna skyldigheter (artikel 5), anmälan (artikel 6), säkerhetsprinciper för att förebygga allvarliga olyckshändelser (artikel 7), dominoeffekt (artikel 8), säkerhetsrapport (artikel 9), ändring av anläggningar, produktionsanläggningar eller lager (artikel 10): I direktivet definieras verksamhetsutövarens allmänna skyldigheter, bestäms om anmälan till behörig myndighet och om skyldigheten att redogöra för säkerhetspolicyn för att förebygga allvarliga olyckshändelser. I det bestäms också om de åtgärder som skall vidtas med anledning av risken för att en olycka sprider sig, om uppgörandet av en säkerhetsrapport samt om att den och drift- och säkerhetssystemet skall hållas à jour med utvecklingen.

Planer för räddningsinsatser (artikel 11): I direktivet bestäms om en intern plan för räddningsinsatser som verksamhetsutövaren skall utarbeta och om en extern plan för räddningsinsatser. Verksamhetsutövaren åläggs att förse de behöriga myndigheterna med upplysningar för att de skall kunna upprätta den externa planen för räddningsin-

satser. I direktivet bestäms också om övningar samt om hörande av arbetstagarna och befolkningen när räddningsplanerna utarbetas.

Planeringen av markanvändningen (artikel 12): Direktivet förutsätter att syftet att förebygga allvarliga olyckshändelser och begränsa följderna av dem beaktas vid planeringen av markanvändningen.

Information om säkerhetsåtgärder (artikel 13): I direktivet bestäms om den information som skall lämnas till allmänheten och som gäller säkerhetsåtgärderna och hur man skall förfara vid en olycka. Dessutom bestäms i direktivet om befolkningens rätt att bekanta sig med säkerhetsrapporten och rätt att yttra sig om de planer som gäller produktionsanläggningarna. Direktivet förutsätter också att information lämnas till andra medlemsstater, om produktionsanläggningen är belägen nära en annan medlemsstats territorium.

Upplysningar som skall lämnas av verksamhetsutövaren efter en allvarlig olyckshändelse (artikel 14): I direktivet bestäms om verksamhetsutövarens skyldighet att informera den behöriga myndigheten efter en allvarlig olyckshändelse och om den behöriga myndighetens skyldigheter vad gäller förebyggande av olyckor.

Information som medlemsstaterna skall lämna till kommissionen (artikel 15), behörig myndighet (artikel 16): Medlemsstaten skall utse en eller flera behöriga myndigheter. Den behöriga myndigheten skall meddela kommissionen om allvarliga olyckshändelser som har skett på dess område.

Driftförbud (artikel 17): Den behöriga myndigheten skall förbjuda drift av en produktionsanläggning, om de åtgärder som vidtas av verksamhetsutövaren för att förebygga allvarliga olyckshändelser är uppenbart otillräckliga. Ifall bristerna inte är allvarliga, kan verksamheten förbjudas.

Kontroll (artikel 18): Enligt direktivet skall den behöriga myndigheten upprätta ett system för kontroll eller andra tillsynsåtgärder, med vilka de tekniska och organisatoriska system och driftssystem som tillämpas i produktionsanläggningen kan granskas planenligt och systematiskt.

Informationsutbyte och informationssystem (artikel 19): Medlemsstaterna och kommissionen skall utbyta information om de erfarenheter de har gjort i frågor som gäller förebyggande av allvarliga olyckshändelser

och begränsning av dem. För detta upprättar kommissionen ett register och ett informationssystem.

Sekretess (artikel 20): I direktivet bestäms om att de uppgifter som den behöriga myndigheten eller kommissionen har fått i vissa fall skall vara sekretessbelagda.

Kommitténs mandat (artikel 21), kommitté (artikel 22): I direktivet bestäms om en kommitté som biträder kommissionen och om dess uppgifter. Kommittén bildas av företrädare för medlemsstaterna och ordförande för den är kommissionens företrädare.

Upphävande av direktiv 82/501/EEG (artikel 23), genomförande (artikel 24), ikraftträdande (artikel 25): Genom detta direktiv upphävs det gällande Seveso-direktivet, bestäms om genomförandet av det nya direktivet (24 månader efter ikraftträdandet) och om när det träder i kraft.

2.2. Internationella fördrag

Finland har varit med om att godkänna två internationella fördrag i vilka behandlas delvis samma frågor som i Seveso II-direktivet. Dessa är en konvention som gäller gränsöverskridande effekter av industriolyckor som FN:s ekonomiska kommission för Europa har utarbetat (*ECE-konventionen*) och en konvention om förebyggande av storolyckor inom industrin som den internationella arbetsorganisationens (ILO) allmänna konferens godkände vid en internationell arbetskonferens år 1993 (*ILO-konventionen*).

Utöver de frågor som behandlas i Seveso II -direktivet ingår i ECE-konventionen också frågor som gäller samarbetet mellan konventionsparterna. Enligt konventionen skall en konventionspart meddela en grannstat om sådana anläggningar i närheten av gränsen som medför en risk för industriolycka och som i en olyckshändelse kan ha konsekvenser för grannlandet. Grannlandet skall ges en möjlighet att föra fram sin åsikt om nya anläggningsprojekt eller om projekt som innebär betydande ändringar i befintliga anläggningar.

Dessutom ingår i konventionen skyldigheter att upprätthålla räddningsberedskap och skyldigheter att anmäla en sådan industriolycka vars verkningar kan sträcka sig in på en grannstats område. Om ett land behöver hjälp när en industriolycka sker, kan det begära detta av de andra parterna i konventionen. Dessa skall besvara denna begäran ge-

nom att åtminstone meddela om de kan ge den begärda hjälpen.

Syftet med ILO-konventionen är att förebygga allvarliga olyckshändelser som beror på användningen av farliga ämnen och att begränsa följderna av olyckor. Konventionen innehåller i huvudsak samma krav som Seveso II -direktivet. Dessutom skall en konventionspart enligt konventionen fastställa ett enhetligt nationellt handlingsprogram som gäller skyddande av arbetstagarna samt omgivningen och befolkningen i den mot hotet om en storolycka. Detta handlingsprogram skall konventionsparten realisera samt tidvis granska och revidera.

2.3. Ändringar i lagstiftningen

Det föreslås att ändringar som beror på Seveso II-direktivet skall göras i kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen. Dessutom föreslås det sådana ändringar i kemikalielagen som gäller tillstånds- och anmälningsförfarandet för den industriella hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier. Den indelning i omfattande och medelstor industriell hantering och upplagring som ingår i den nuvarande kemikalielagen är inte längre ändamålsenlig efter de revideringar av organisationen som gjordes år 1995. Före revideringen övervakades den omfattande industriella hanteringen och upplagringen av centralförvaltningen vid den dåvarande tekniska kontrollcentralen och den medelstora verksamheten av tekniska kontrollcentralens distriktsbyråer. I dagens läge ankommer övervakningen av både omfattande och medelstor industriell hantering och upplagring på säkerhetsteknikcentralen. Verksamhet i liten skala övervakas av kommunernas kemikalietillsynsmyndigheter och brandmyndigheter.

Avsikten är att tillstånds- och anmälningsförfarandet för farliga kemikalier skall ändras så att tillstånds- och anmälningsplikten fastställs enligt samma principer som de särskilda skyldigheter som direktivet fastställer för de anläggningar som omfattas av det. Syftet är att på detta sätt förenkla och förenhetliga fastställandet av de olika skyldigheter som åläggs verksamhetsidkaren. Tillsynen skall fördelas mellan säkerhetsteknikcentralen och de lokala myndigheterna. De anläggningar som direktivet omfattar och en del andra anläggningar skall övervakas av säkerhetsteknikcentralen, övriga anläggningar av

de kommunala myndigheterna.

Det finns olika alternativ att realisera tillsynen. Minimikravet i direktivet är att verksamhetsutövaren gör en anmälan till den behöriga myndigheten innan byggandet eller verksamheten inleds samt när betydande ändringar görs. Det föreslås att tillståndsplikten skall bibehållas i fråga om de anläggningar som säkerhetsteknikcentralen övervakar, eftersom industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier är verksamhet som kan medföra fara också utanför anläggningen.

Dessutom föreslås det att i kemikalielagen skall göras sådana ändringar som nära sammanhänger med tillsynen över den industriella hanteringen och upplagringen av en kemikalie. Dessa ändringar gäller överföring av behörighet på en tjänsteinnehavare som är underställd den kommunala kemikalietylinsynmyndigheten i uppgifter som gäller tillsynen över den industriella hanteringen och upplagringen av kemikalier samt den avgift som skall uppbäras för ett beslut som kommunens kemikalietylinsynmyndighet och en tjänsteinnehavare som är underställd den har meddelat vederbörande verksamhetsidkare.

Det föreslås att till kemikalielagen också skall fogas preciserande bestämmelser om tillsynen över brand- och explosionsfarliga kemikalier. Utgående från erfarenheterna från det praktiska tillsynsarbetet har det upptäckts att bestämmelserna om tillsynen över klassificeringen, märkningen och användningen av samt emballagen för brand- och explosionsfarliga kemikalier blev bristfälliga när kemikalielagstiftningen reviderades i början av 1990-talet. Fullmakterna gällande övervakningen av dessa kemikalier har förblivit oklara både med stöd av kemikalielagen och med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen. Till följd av detta föreslås det att förebyggandet och avvärjandet av brand- och explosionsrisker skall fogas till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde och att de tillsynsuppgifter inom centralförvaltningen som gäller dessa skall ges social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i uppgift.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Avsikten med ändringarna av kemikaliela-

gen och lagen om explosionsfarliga ämnen är att skyldigheterna i Seveso II-direktivet skall fås att träda i kraft och att de tillstånds- och anmälningsförfaranden som gäller industriell hantering av farliga kemikalier samtidigt skall förnyas. Några nya myndighetsorganisationer skall inte inrättas, utan uppgifterna skall skötas med de nuvarande organisationerna, som är säkerhetsteknikcentralen samt kommunernas brandmyndigheter och kemikalietylinsynmyndigheter. Av detta skäl har revideringen inga betydande verkningar på statens eller kommunernas ekonomi.

Säkerhetsteknikcentralen har för avsikt att uppbära avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) för behandlingen av tillstånd och anmälningar och för besiktningar. Också i dagens läge uppbärs avgifter enligt lagen i fråga för dylika prestationer, vilket gör att industrins kostnader inte ökar till följd av förvaltningsförfarandena. Ett nytt förfarande är de periodiska besiktningar som skall göras i anläggningarna, men samtidigt minskar de ibruktagningsbesiktningar som skall göras efter enskilda ändringar.

I fråga om de anläggningar som omfattas av direktivets tillämpningsområde införs som en tilläggskyldighet jämfört med nuläget att ett drift- och säkerhetssystem skall skapas för dem. Systemet beskrivs i en särskild handling. I denna handling redogör verksamhetsutövaren för sin säkerhetspolicy för att förebygga allvarliga olyckshändelser. Verksamhetsutövaren skall presentera de principer som gäller anläggningens organisation och driftsystem och andra uppgifter som förutsätts i direktivet. En del av företagen får tilläggskostnader i och med att systemet skapas, för en del av anläggningarna finns redan frivilligt uppgjorda kvalitets- och säkerhetssystem. Enligt dagens uppskattningar kommer skapandet av ett drift- och säkerhetssystem att bli obligatoriskt i ca 300 anläggningar.

Jämfört med dagens läge ökar antalet anläggningar som blir tvungna att utarbeta en säkerhetsrapport. Enligt gällande lagstiftning har över 90 anläggningar utarbetat en säkerhetsrapport, efter ändringarna i författningarna uppskattas de anläggningar som är skyldiga att utarbeta en säkerhetsrapport som mest uppgå till 150. När verksamhetsidkaren gör upp en säkerhetsrapport kan denne också använda utomstående sakkunniga. Beroende

på anläggningens storlek och den arbetsinsats som behövs kan en säkerhetsrapport som en utomstående har gjort enligt uppskattning kosta 20 000—200 000 mark.

Det föreslås att i kemikalielagen skall tas in en bestämmelse, enligt vilken den kommunala kemikalietylillsynsmyndigheten skall kunna uppbära en avgift enligt kommunallagen (365/1995) för beslut som sammanhänger med tillsynen över industriell hantering och upplagring i liten skala av farliga kemikalier på motsvarande sätt som kommunernas brandmyndigheter gör. Dessa avgifter uppskattas bli mindre än en miljon mark per år. Överföringen av de uppgifter som gäller brand- och explosionsrisker förorsakade av kemikalier förutsätter inga tilläggsresurser för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

De uppgifter enligt kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen vilka behandlats i de föreslagna ändringarna av lagarna sköts av de nuvarande myndigheterna säkerhetsteknikcentralen samt kommunernas brandmyndigheter och kemikalietylillsynsmyndigheter. Avsikten är att uppgifterna skall skötas med den nuvarande personalen.

Fördelningen av tillsynen över anläggningarna mellan de ovan nämnda myndigheterna försöker man bibehålla vid revideringen. I enskilda fall kan fördelningen dock ändras, eftersom grunderna för hur tillstånd och anmälningar fastställs ändras tekniskt.

3.3. Miljökonsekvenser

Avsikten med ändringarna är att effektivera förebyggandet av riskerna för allvarliga olyckshändelser på det sätt som förutsätts i Seveso II -direktivet, som minskar risken för miljöolyckor i och med att det gör förebyggandet av olyckor effektivare. Revideringen av tillstånds- och anmälningsförfarandet, som skall genomföras samtidigt, gör tillsynen över hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier effektivare och enklare.

När drift- och säkerhetssystemet görs mera omfattande bidrar det till att miljöskyddet blir effektivare.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har huvudsakligen beretts av delegationen för säkerhetsteknik, som biträder handels- och industriministeriet och i vilken det ingår en särskild Seveso-sektion. I sektionen finns representanter för alla de myndigheter och organisationer för industrin, handeln och arbetstagarna som är viktiga med tanke på ärendet. Av ministerierna är utöver handels- och industriministeriet också inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet företrädare i sektionen. Delegationen avlät den 11 december 1997 till handels- och industriministeriet sitt förslag till ändringar på lagnivå, som hade utarbetats i form av en regeringsproposition.

Dessutom sände social- och hälsovårdsministeriet den 8 januari 1998 en framställning över de ändringar i kemikalielagen som det är ändamålsenligt att genomföra i samband med de lagändringar som Seveso II-direktivet förutsätter. Denna framställning gällde de ändringar som föreslås i 7, 55 och 60 § kemikalielagen.

Utkastet till regeringsproposition har sänts för remissutlåtanden till ministerier, myndigheter samt näringslivs- och arbetsmarknadsorganisationer i branschen. Största delen av utlåtandena understöder propositionen och de har beaktats i sina huvuddrag.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition med förslag till lag om räddningsväsendet (RP 76/1998 rd), som skall ersätta den nuvarande lagen om brand- och räddningsväsendet. Avsikten är att i denna lag också skall bestämmas om vissa frågor med anknytning till genomförandet av direktivet. Dylika är åtminstone de särskilda säkerhetskraven, kraven på att verksamhetsidkaren på eget initiativ skall förbereda sig inför eventuella olyckor samt den planeringsskyldighet som gäller räddningsmyndigheterna och övriga myndigheter.

Avsikten är att ECE-konventionen och ILO-konventionen skall träda i kraft när de ändringar av lagar och förordningar som görs för att Seveso II-direktivet skall kunna verkställas har genomförts.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Kemikalielagen

4 §. *Ministerierna som tillsynsmyndigheter.* Efter ett tillägg som föreslås i 1 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet utöva den högsta ledningen och styrningen av tillsynen utöver då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på hälsan också då det gäller att förebygga och avvärja brand- och explosionsrisker som förorsakas av kemikalier. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar redan i dagens läge föreskrifter om klassificeringen och märkningen av brand- och explosionsfarliga kemikalier.

5 §. *Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen.* Det föreslås att till social- och hälsovårdens produkttillsynscentralers uppgifter skall fogas den högsta tillsynen över iakttagandet av kemikalielagen samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den också i fråga om förebyggandet och avvärjandet av brand- och explosionsrisker som kemikalier förorsakar. Representanter för social- och hälsovårdens produkttillsynscentral deltar i beredningen av rättsakter som gäller klassificering och märkning av brand- och explosionsfarliga kemikalier i Europeiska kemikaliebyrån och kommissionen.

7 §. *Lokala tillsynsmyndigheter.* Det föreslås att till kemikalielagen skall fogas en möjlighet att delegera den behörighet som har getts den kommunala kemikalieltillsynsmyndigheten. Behörigheten skall enligt vad som föreslås kunna delegeras till en tjänsteinnehavare som är underställd kemikalieltillsynsmyndigheten. Förfarandet motsvarar det förfarande som gällde under tiden för försöket med frikommuner, varvid flera kommuner på en tjänsteinnehavare överförde den behörighet som anknöt till liten industriell hantering och upplagring av kemikalier. Till följd av att frikommunsförsöket upphörde är detta arrangemang inte längre möjligt. Kommunerna har dock konstaterat att arrangemanget under frikommunsförsöket var bra och de har bett att kemikalielagen skall ändras så att det fortsättningsvis är möjligt att delegera behörigheten. Till följd av detta föreslås det att till 7 § kemikalielagen skall fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket

fullmäktige i fråga om liten industriell hantering och upplagring av kemikalier skall kunna ge den kommunala kemikalieltillsynsmyndigheten rätt att överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten. Ändringen motsvarar till sitt innehåll motsvarande ändringar som har gjorts i övriga hälso- och miljöskyddslagar.

13 §. *Industriell hantering och upplagring av kemikalier.* Om indelningen av den industriella hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier bestäms i 2 mom. Industriell hantering och upplagring indelas i dagens läge med beaktande av kemikaliernas mängd och farlighet i omfattande, medelstor och liten industriell hantering och upplagring. Det är nödvändigt att ändra detta indelnings sätt främst till följd av att tillsynsmyndighetens, säkerhetsteknikcentralens, organisation och verksamhets sätt har ändrats. Därför föreslås det att momentet skall ändras så att den industriella hanteringen och upplagringen indelas i omfattande och liten hantering och upplagring. Om gränserna för de tillstånd och anmälningar som verksamheten förutsätter bestäms närmare genom förordning.

13 a §. *Storolycka.* I den nuvarande kemikalielagen ingår ingen definition på en storolycka. En sådan definition ingår i 59 a § förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier. Eftersom avsikten är att de skyldigheter som skall ställas på verksamhetsidkaren skall preciseras i lagen och eftersom det föreslås att i den paragraf som gäller fullmakt att meddela förbud (45 §) i enlighet med skyldigheterna i direktivet skall tas in en uttrycklig skyldighet för myndigheten att under vissa förutsättningar förbjuda verksamhet som förorsakar risk för storolycka, är det nödvändigt att till lagen foga en definition på en storolycka som stämmer överens med artikel 3.5 i direktivet för att begränsa dessa skyldigheter. I den föreslagna definitionen har dock kemikalielagens begrepp till vissa delar använts.

31 §. *Allmänna krav.* Det föreslås att till 1 mom. skall fogas en allmän skyldighet för verksamhetsidkaren, i enlighet med artikel 5 i direktivet, att sörja för att storolyckor kan förebyggas och följderna av dem begränsas.

Det föreslås att i 2 mom. skall göras vissa

tillägg som anknyter till beaktandet av planläggningen. Till följd av tilläggen skall vid förläggningen av en produktionsanläggning där kemikalier hanteras och lagras industriellt utöver de risker för person-, miljö- och egendomsskador på grund av olyckor, vilka nämns i den nuvarande bestämmelsen, också beaktas förläggningens platsens och dess omgivnings nuvarande och kommande användningssyfte samt de användningssyften som har anvisats i planen och planläggningsbestämmelserna för området. Det föreslås att till bestämmelsen också skall fogas ett förbud mot att förlägga en produktionsanläggning som industriellt hanterar eller upplagrar kemikalier i strid med stadsplanen. Motsvarande förslag ingår också i en regeringsproposition med förslag till markdispositions- och byggnadslag som är under beredning.

Det föreslås att till paragrafen skall fogas ett nytt 5 mom., enligt vilket vid bedömningen av den risk för storolycka som en produktionsanläggning förorsakar skall beaktas också de verkningar som överskrider landets gränser i enlighet med vad som har överenskommit om detta internationellt med bindande verkan för Finland. Den år 1992 godkända ECE-konventionen om gränsöverskridande effekter av industriolyckor normerar de produktionsanläggningar som är belägna i närheten av gränsen och den risk för storolycka som de förorsakar. Avsikten är att i en förordning som skall ges med stöd av kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen och den lag om räddningsväsendet som riksdagen behandlar som bäst skall bestämmas närmare om, hur de verkningar som överskrider gränsen beaktas t.ex. vid det tillstånds- och anmälningsförfarande som gäller anläggningarna. På motsvarande sätt bestäms genom förordning om de åtgärder som den behöriga myndigheten måste vidta, för den händelse att det från ett grannland meddelas om en produktionsanläggning som kommer att förläggas i närheten av gränsen och där verkningarna från en eventuell storolycka kan nå Finland.

32 §. *Tillståndspflicht och anmälnings-skyldighet.* Industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier är sådan verksamhet som kan medföra betydande fara, som också sträcker sig utanför produktionsanläggningen. Därför har det ansetts nödvändigt att fortsättningsvis hålla kvar tillstånds-

plikten för anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras och upplagras för att hälsan och säkerheten skall kunna tryggas. I fråga om anläggningar där mindre mängder farliga kemikalier hanteras och lagras förutsätts en anmälan. Avsikten är att genom förordning skall meddelas närmare bestämmelser om, när tillstånd krävs och när det räcker med en anmälan.

Om tillstånd skall sökas innan verksamheten inleds. Tillståndsförfarandet skall gälla endast de större produktionsanläggningar vilkas verksamhet övervakas av säkerhetsteknikcentralen. Också i dessa fall är avsikten att tillståndsförfarandet tillämpas på anläggningar som skall grundas och på sådana ändringar av anläggningar som kan jämföras med grundandet av en ny anläggning. Om övriga ändringar skall en anmälan göras, ifall ändringarna är betydande. Som en betydande ändring anses en betydande ökning av mängden farligt ämne, ändring av kemikalins kvalitet eller fysiska form och ändring av tillverkningsmetoden.

Verksamheten vid mindre produktionsanläggningar skall övervakas av brandmyndigheterna och de kommunala kemikalielltillsynsmyndigheterna till vilka anmälan skall göras innan anläggningen grundas och innan betydande ändringar görs.

Tillstånds- och anmälningsplikten skall fastställas utgående från mängden kemikalier som finns i anläggningen och klassificeringen av deras farlighet. Principen är att för en farligare kemikalie krävs tillstånd och anmälan för en mindre mängd än för en kemikalie som har klassificerats som mindre farlig. Tillstånds- och anmälningsplikten skall fastställas enligt samma principer som de skyldigheter som har ställts i direktivet, dock så att tillstånds- och anmälnings-skyldigheten skall gälla även andra anläggningar än sådana som avses i direktivet, såsom också är fallet i dagens läge. De farliga ämnen som direktivet täcker är mycket giftiga, giftiga, oxiderande och explosiva kemikalier samt mycket lättantändliga, lättantändliga och antändliga brännbara vätskor och brännbara gaser samt kemikalier som är farliga för miljön. Med nationell övervakning täcks utöver dessa också anläggningar som använder frätande, irriterande (t.ex. syror och alkalier) och skadliga kemikalier och brännbara vätskor som hör till andra grupper av brännbara vätskor än dem som nämns ovan (t.ex. bränn- och dieselolja). Avsikten är att bibehålla

samma täckning för tillsynen över den industriella hanteringen och upplagringen av kemikalier som i de nuvarande bestämmelserna.

33 §. *Förutsättningar för beviljande av tillstånd och behandling av anmälan.* Ändringarna i 1 och 3 mom. är huvudsakligen tekniska och de är en följd av de ändringar i 32 § som gäller tillstånds- och anmälningsplikten. Dessutom vill man genom ändringen av 1 mom. betona verksamhetsidkarens skyldighet att beakta de krav som gäller omsorg och försiktighet och andra allmänna krav som gäller den industriella hanteringen och upplagringen av kemikalier.

35 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Kemikalielagens bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning täcker redan i dagens läge risken för storolyckor och det tidigare Seveso-direktivet. Det föreslås dock att bemyndigandena skall preciseras och utökas så att de entydigt täcker också de bestämmelser på förordningsnivå som det nya direktivet förutsätter.

Till 1 mom. skall fogas ett omnämnande om avvärjande av risken för storolycka. Paragrafens 2 mom., som gäller verksamhetsidkarnas skyldigheter, skall preciseras genom att de säkerhetsprinciper för att förebygga allvarliga olyckshändelser som avses i direktivets 7 artikel och den säkerhetsrapport som avses i 9 artikeln uttryckligen nämns. Till momentet skall också fogas ett omnämnande om det samarbete för förhindrande av att olyckor sprids som avses i 8 artikeln.

Till 3 mom., som gäller verksamhetsidkarens informeringsplikt, skall fogas medborgarnas rätt att få bekanta sig med säkerhetsrapporten och få vissa uppgifter om anläggningen av verksamhetsidkaren, i enlighet med direktivets artikel 13.4 och 13.6. Verksamhetsidkaren reserveras dock, i enlighet med direktivet, en möjlighet att begära att vissa uppgifter inte skall ges till allmänheten. Dyliga uppgifter är sådana som gäller affärs- eller yrkeshemligheter, konfidentiella personuppgifter samt uppgifter som gäller den allmänna säkerheten eller landets försvar.

43 §. *Förbud mot hantering av en kemikalie.* Det föreslås att i paragrafen skall göras motsvarande preciseringar som i 4 och 5 § vad gäller brand- och explosionsriskerna som förorsakas av kemikalier.

45 §. *Tillsynsmyndighetens förbud och begränsningar.* Det föreslås att i paragrafens

2 mom. skall göras motsvarande preciseringar som i 4 och 5 § vad gäller brand- och explosionsriskerna som förorsakas av kemikalier.

Kemikalielagen ger tillsynsmyndigheterna en synnerligen omfattande fullmakt att förbjuda verksamhet som strider mot lagen och de författningar och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller att återkalla ett tillstånd som gäller sådan verksamhet. Enligt artikel 17.1.1 i direktivet skall medlemsländerna i vissa fall förbjuda verksamheten vid en produktionsanläggning eller en del av en sådan. Till paragrafen skall till följd av detta fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket säkerhetsteknikcentralen skall förbjuda verksamheten vid en produktionsanläggning eller en del av en sådan, om det förekommer allvarliga brister i de åtgärder som verksamhetsidkaren har vidtagit för att förebygga och begränsa storolyckor. Bestämmelsen stämmer i huvudsak överens med direktivet, men i den har till vissa delar använts kemikalielagens begrepp.

55 §. *Ändringssökande.* Det föreslås att de konsekvenser för ändringssökandet som överföringen av behörigheten har skall lösas genom att 55 § kemikalielagen ändras.

Bestämmelserna om rättelseyrkande i speciallagar kan gälla endast sådana frågor där om kommunens myndigheters behörighet har bestämts i denna speciallag eller i en förordning som har getts med stöd av den. Enligt gällande hälsoskyddslag (763/1994) får ändring inte sökas genom besvär i en tjänsteinnehavares beslut, men den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat i organet i fråga genom att lämna in ett skriftligt yrkande på rättelse. Över organets beslut kan förvaltningsbesvär anföras hos länsrätten. Motsvarande förfarande föreslås bli inbegripet i kemikalielagen.

Till följd av detta föreslås det att 55 § kemikalielagen skall ändras så att den motsvarar dessa bestämmelser i hälsoskyddslagen. Samtidigt föreslås det att sista meningen i 55 § 2 mom., som gäller förbud mot att anföras besvär, skall slopas eftersom den inte längre är nödvändig.

60 §. *Avgifter.* Brandchefen i en kommun kan för beslut som gäller liten industriell hantering och upplagring av kemikalier uppbära en avgift enligt kommunallagen. Kemikalielltillsynsmyndigheten i kommunen har inte kunnat uppbära någon avgift för sina motsvarande beslut. Till följd av detta före-

slås det att 60 § kemikalielagen skall ändras så att båda de kommunala myndigheter som behandlar liten industriell hantering och upplagring av kemikalier för sina beslut kan uppbära en avgift enligt kommunallagen. Ändringen syftar till att förenhetliga avgiftspraxisen enligt kemikalielagen i kommunerna.

Dessutom föreslås det att till paragrafen skall fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket de kostnader som förorsakats av sådant tvångsutförande som avses i 51 § kemikalielagen med stöd av 51 § 3 mom. lagen skall kunna uppbäras av den försumlige utan dom eller beslut. Det föreslås att detta moment skall fogas till lagen, eftersom en motsvarande bestämmelse om uppbärande av avgifter och andra kostnader inte ingår i kemikalielagen.

De föreslagna bestämmelserna om avgifter stämmer överens med hälsoskyddslagen.

1.2. Lagen om explosionsfarliga ämnen

Lagen om explosionsfarliga ämnen är till sin karaktär en ramlag och dess 1 och 2 § ger mycket omfattande fullmakter att genom förordning föreskriva om brand- och explosionsfarliga ämnen för upprätthållande av den allmänna säkerheten samt för förebyggande av person- och egendomsskador. Bemyndigandena att utfärda förordning täcker innehållet i Seveso II -direktivet, med undantag av de skyldigheter att förbjuda verksamhet som avses i artikel 17 i direktivet.

4 b §. I artikel 17.1.1 i direktivet förutsätts att drift av en produktionsanläggning i vissa fall skall förbjudas. Till följd av detta föreslås det att också till lagen om explosionsfarliga ämnen skall fogas en bestämmelse, som stämmer överens med 45 § 4 mom. kemikalielagen, enligt vilken säkerhetsteknikcentralen skall förbjuda drift av en produktionsanläggning eller en del av en sådan, om det förekommer allvarliga brister i verksamhetsidkarens åtgärder för att förebygga storolyckor.

Enligt artikel 17.1.2 i direktivet kan drift av en produktionsanläggning i vissa fall förbjudas. Till följd av detta föreslås det att till paragrafen skall fogas ett moment enligt vilket säkerhetsteknikcentralen kan förbjuda drift av en produktionsanläggning eller en del av en sådan, om verksamhetsidkaren inte har lämnat in den anmälan eller utredning som krävs eller andra förutsatta uppgifter om sina åtgärder för att förebygga och be-

gränsa storolyckor.

2. Närmare bestämmelser

Avsikten är att förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier, som har getts med stöd av kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen, skall upphävas och ersättas med en ny förordning om industriella kemikalier, där kraven i Seveso II -direktivet beaktas och andra nödvändiga ändringar görs. Syftet är att förordningen också skall ges med stöd av den lag om räddningsväsendet som bereds som bäst, för att i den också skall kunna inbegripas de bestämmelser i direktivet som gäller planeringen av räddningsväsendet.

De bestämmelser om förebyggande av risken för storolyckor som ingår i naturgasförordningen, flytgasförordningen och förordningen om explosiva varor, vilka har getts med stöd av lagen om explosionsfarliga ämnen, är också avsedda att bli ändrade så att kraven i Seveso II -direktivet beaktas i dem. Även statsrådets beslut om avvärjande av storolyckor på grund av kemikalier, som har getts med stöd av lagen om skydd i arbete, avses bli ändrat.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 24 i Seveso II -direktivet skall medlemsstaterna senast 24 månader efter att direktivet har trätt i kraft anta de lagar, förordningar och administrativa bestämmelser som direktivet förutsätter. Direktivet trädde i kraft den 3 februari 1997, då 20 dagar hade förflutit sedan det publicerades i Europeiska gemenskapens officiella tidning. Direktivet publicerades den 14 januari 1997 i tidningen. Avsikten är att den ändrade kemikalielagen och lagen om explosionsfarliga ämnen skall träda i kraft den 1 februari 1999. När 31 § 5 mom. kemikalielagen träder i kraft är dock beroende av när ECE-konventionen blir bindande för Finland.

Direktivet innehåller flera övergångsperioder för de existerande produktionsanläggningarna. De inverkar dock inte på när de lagändringar som nu föreslås träder i kraft. Avsikten är att de övergångsbestämmelser som behövs skall tas in i förordningar.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 4 § 1 mom., 5 § 1 mom., 13 § 2 mom., 31 § 1 och 2 mom., 32 §, 33 § 1 och 3 mom., 35 § 1—3 mom., 43 §, 45 § 2 mom. och 55 §,

av dessa lagrum 5 § 1 mom. och 45 § 2 mom. sådana de lyder i lag 220/1995, 32 § i lag 1412/1992 och 1073/1995, 33 § 1 mom. sådant det lyder i sistnämnda lag, 33 § 3 mom. och 35 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1412/1992, 43 § sådan den lyder i sistnämnda lag och i nämnda lag 220/1995 och 55 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag samt

fogas till 7 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 13 a §, till 31 § ett nytt 5 mom., till 45 §, sådan den lyder i de nämnda lagarna 1412/1992 och 220/1995, ett nytt 4 mom. samt till 60 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1412/1992, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och ett nytt 4 mom. som följer:

4 §

Ministerierna som tillsynsmyndigheter

Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över att denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den blir iakttagna utövas av

1) social- och hälsovårdsministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på hälsan samt brand- och explosionsrisker samt av

2) miljöministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på miljön.

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den utövas av

1) social- och hälsovårdens produkt-tillsynscentral i fråga om förebyggande och avvärjning av kemikalieskador på hälsan samt brand- och explosionsrisker, samt av

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avvärjning av kemikalieskador på miljön.

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

Fullmäktige kan ge den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten rätt att i ärenden enligt 32 § överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten.

13 §

Industriell hantering och upplagring av kemikalier

Industriell hantering och upplagring av kemikalier indelas enligt verksamhetens art samt mängden av kemikalier, med beaktande av kemikaliernas farlighet samt hanteringsförhållandena, i omfattande och liten industriell hantering och upplagring.

13 a §

Storolycka

I denna lag avses med storolycka ett utsläpp, en brand, en explosion eller en annan händelse av stor betydelse,

1) som orsakas av okontrollerade händelseförlopp i samband med driften i en pro-

duktionsanläggning som hanterar eller upplagrar farliga kemikalier,

2) som medför allvarlig, omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa eller för miljön, inne i eller utanför anläggningen samt

3) där en eller flera farliga kemikalier ingår.

31 §

Allmänna krav

En verksamhetsidkare skall vid industriell hantering och upplagring av kemikalier iakta den omsorg och försiktighet som rimligen kan förutsättas med hänsyn till kemikalernas mängd och farlighet samt hanteringsförhållandena. Verksamhetsidkaren skall dessutom vidta alla nödvändiga åtgärder för att förebygga storolyckor och för att begränsa följderna av dem för människor och miljö.

Vid förläggningen av produktionsanläggningar där kemikalier hanteras och lagras industriellt skall beaktas risken för person-, miljö- och egendomsskador på grund av olyckor samt förläggningsplatsens och omgivningens nuvarande och kommande användningssyfte samt det användningssyfte som har anvisats i en plan enligt byggnadslagen (370/1958) och de planläggningsbestämmelser som eventuellt gäller området. En produktionsanläggning där kemikalier hanteras eller upplagras industriellt får inte heller förläggas i strid med stadsplanen.

Det som i 1 och 2 mom. bestäms om storolyckor och förläggning av produktionsanläggningar gäller också verkningar av dylik verksamhet som sträcker sig över landets gränser, i enlighet med vad om detta har överenskommit internationellt med bindande verkan för Finland.

32 §

Tillståndsplikt och anmälningsskyldighet

Omfattande industriell hantering och upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast med tillstånd av säkerhetsteknikcentralen.

Industriell hantering och upplagring i liten skala av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast om anmälan därom görs

till den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds. Undantag i fråga om anmälningsförfarandet kan bestämmas genom förordning.

En verksamhetsidkare skall på det sätt som närmare bestäms genom förordning göra anmälan till eller ansöka om tillstånd av den behöriga myndigheten när det är fråga om väsentliga förändringar i den verksamhet som avses i 1 och 2 mom.

33 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd och behandling av anmälan

En förutsättning för tillstånd enligt 32 § är att verksamhetsidkaren har beaktat kraven enligt 31 §. Till tillståndet kan fogas de villkor som är nödvändiga för att dessa krav skall uppfyllas. När säkerhetsteknikcentralen har fått en ändringsanmälan som avses i 32 § 3 mom. kan den meddela de föreskrifter om verksamheten som behövs för att kraven enligt 31 § skall uppfyllas.

På motsvarande sätt kan den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten meddela föreskrifter enligt 1 mom. efter att ha fått en anmälan som avses i 32 § 2 och 3 mom.

35 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om industriell hantering och upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier, avvärjande av risken för storolyckor som sammanhänger med detta, fastställande av tillståndsplikt och anmälningsskyldighet enligt 32 §, tillstånds- och anmälningsförfarande samt kontroller utfärdas genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall utarbeta de säkerhetsprinciper och de säkerhetsrapporter som behövs för avvärjande av risken för storolycka som orsakas av hanteringen och upplagringen av hälso- och miljöfarliga kemikalier samt ge in dessa för kännedom till myndigheterna på det sätt som närmare bestäms genom förordning. Om samverkan för avvärjande av storolyckor mellan verksamhetsidkare vid två eller flera produktionsanläggningar som är belägna nära varandra bestäms närmare genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall, på det sätt som anges närmare genom förordning, i behövlig utsträckning informera om säkerhetsåtgärder och förhållningsregler för den händelse att en storolycka eller en annan olycka som medför allvarlig fara inträffar. Verksamhetsidkaren skall dessutom för befolkningen reservera en möjlighet att ta del av säkerhetsrapporten och förteckningen över de farliga ämnen som används i anläggningen på det sätt som bestäms närmare genom förordning och i fråga om anmälan av anhängighet genom lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Med säkerhetsteknikcentralens samtycke kan verksamhetsidkaren i säkerhetsrapporten begränsa de uppgifter som skall ges allmänheten och som verksamhetsidkaren anser vara affärs- eller yrkeshemligheter eller annars med fog konfidentiella.

43 §

Förbud mot hantering av en kemikalie

Kan en kemikalie eller användning av den konstateras eller med fog bedömas orsaka betydande skada eller fara för hälsan eller miljön, får statsrådet förbjuda tillverkning, import, introduktion på marknaden eller annan överlåtelse, export, användning och annan därmed jämförlig hantering av kemikalien samt bestämma om begränsningar och villkor i fråga om verksamheten.

Om avvärjning av skador som avses i 1 mom. förutsätter snabba åtgärder, får social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om hälsoskador samt brand- och explosionsrisker och Finlands miljöcentral i fråga om miljöskador tillfälligt bestämma om nödvändiga förbud och begränsningar. Saken skall härvid utan dröjsmål hänskjutas till statsrådet.

45 §

Tillsynsmyndighetens förbud och begränsningar

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan i sådana fall som avses i 1 mom. för att förhindra hälsoskador samt brand- och explosionsrisker samt Finlands miljöcentral för att förhindra miljöskador besluta om förbud mot introduktion på marknaden

av en kemikalie samt om förfarandet vid returnering eller anmälan angående fara som uppstått eller bestämma att en kemikalie skall oskadliggöras på behörigt sätt.

Säkerhetsteknikcentralen skall förbjuda användningen av en produktionsanläggning, en anläggning, ett upplag eller en del av dessa där hälso- och miljöfarliga kemikalier hanteras eller upplagras industriellt, eller helt eller delvis återkalla tillståndet att bedriva verksamhet, om det förekommer allvarliga brister i de åtgärder som verksamhetsidkaren har vidtagit för att förebygga och begränsa storolyckor.

55 §

Ändringsökande

Ändring i ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av den nämnd eller det organ som avses i 7 §. Yrkande på rättelse i beslutet skall göras skriftligen inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur yrkande på rättelse skall ges in till organet för behandling. Yrkandet på rättelse skall behandlas utan dröjsmål.

I ett beslut som en kommunal nämnd eller ett organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom att besvär anförs hos länsrätten i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Besvär får inte anföras över tillfälliga förbud eller begränsningar som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Finlands miljöcentral har meddelat enligt 43 § 2 mom.

60 §

Avgifter

För ett beslut som kommunens kemikalietillsynsmyndighet och en tjänsteinnehavare som är underställd denna myndighet har fattat kan en avgift tas ut enligt den av kommunen godkända taxan.

Avgifter och kostnader enligt denna lag får drivas in utan dom eller beslut i den ordning

som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1999.

2.

Lag

om ändring av lagen om explosionsfarliga ämnen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen (263/1953) en ny 4 b § som följer:

4 b §

Säkerhetsteknikcentralen skall förbjuda drift av sådana produktionsanläggningar, anläggningar, upplag eller delar av dessa i vilka hanteras eller upplagras brand- och explosionsfarliga ämnen, eller helt eller delvis återkalla det tillstånd som gäller drift av verksamheten, om det har konstaterats förekomma allvarliga brister i de åtgärder som verksamhetsidkaren har vidtagit för att förebygga och begränsa storolyckor.

ningarna, upplag eller delar av dessa i vilka hanteras eller upplagras brand- och explosionsfarliga ämnen, om verksamhetsidkaren inte inom utsatt tid har lämnat in den anmälan eller de utredningar som krävs eller andra uppgifter som förutsätts i denna lag eller i författningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller de åtgärder som verksamhetsidkaren har vidtagit för att förebygga och begränsa storolyckor.

Säkerhetsteknikcentralen kan förbjuda drift av sådana produktionsanläggningar, anlägg-

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1999.

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Handels- och industriminister *Antti Kalliomäki*

1.

Lag

om ändring av kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 4 § 1 mom., 5 § 1 mom., 13 § 2 mom., 31 § 1 och 2 mom., 32 §, 33 § 1 och 3 mom., 35 § 1—3 mom., 43 §, 45 § 2 mom. och 55 §,

av dessa lagrum 5 § 1 mom. och 45 § 2 mom. sådana de lyder i lag 220/1995, 32 § i lag 1412/1992 och 1073/1995, 33 § 1 mom. sådant det lyder i sistnämnda lag, 33 § 3 mom. och 35 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1412/1992, 43 § sådan den lyder i sistnämnda lag och i nämnda lag 220/1995 och 55 § sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag samt

fogas till 7 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 13 a §, till 31 § ett nytt 5 mom., till 45 §, sådan den lyder i de nämnda lagarna 1412/1992 och 220/1995, ett nytt 4 mom. samt till 60 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1412/1992, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 §

Ministerierna som tillsynsmyndigheter

Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över att denna lag samt de *stadganden och bestämmelser* som utfärdas med stöd av den blir iakttagna utövas av

1) social- och hälsovårdsministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på hälsan, samt av

2) miljöministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på miljön.

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de *stadganden och bestämmelser* som utfärdas med stöd av den utövas av

Föreslagen lydelse

4 §

Ministerierna som tillsynsmyndigheter

Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över att denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den blir iakttagna utövas av

1) social- och hälsovårdsministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på hälsan *samt brand- och explosionsrisker* samt av

2) miljöministeriet, då det gäller att förebygga och avvärja kemikalieskador på miljön.

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den utövas av

Gällande lydelse

1) social- och hälsovårdens produkt-tillsynscentral i fråga om förebyggande och avväjning av kemikalieskador på hälsan, samt av

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avväjning av kemikalieskador på miljön.

Föreslagen lydelse

1) social- och hälsovårdens produkt-tillsynscentral i fråga om förebyggande och avväjning av kemikalieskador på hälsan samt *brand- och explosionsrisk*er, samt av

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avväjning av kemikalieskador på miljön.

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

Fullmäktige kan ge den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten rätt att i ärenden enligt 32 § överföra sin behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under myndigheten.

13 §

Industriell hantering och upplagring av kemikalier

Industriell hantering och upplagring av kemikalier indelas enligt verksamhetens art samt mängden av kemikalier, med beaktande av kemikaliernas farlighet samt hanteringsförhållandena, i omfattande, *medelstor* och liten industriell hantering och upplagring.

Industriell hantering och upplagring av kemikalier indelas enligt verksamhetens art samt mängden av kemikalier, med beaktande av kemikaliernas farlighet samt hanteringsförhållandena, i omfattande och liten industriell hantering och upplagring.

13 a §

Storolycka

I denna lag avses med storolycka ett utsläpp, en brand, en explosion eller en annan händelse av stor betydelse,

1) som orsakas av okontrollerade händelseförlopp i samband med driften i en produktionsanläggning som hanterar eller upplagrar farliga kemikalier,

2) som medför allvarlig, omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa eller för miljön, inne i eller utanför anläggningen samt

3) där en eller flera farliga kemikalier ingår.

Gällande lydelse

31 §

Allmänna krav

En verksamhetsidkare skall vid industriell hantering och upplagring av kemikalier iaktta den omsorg och försiktighet som rimligen kan förutsättas med hänsyn till kemikalernas mängd och farlighet samt hanteringsförhållandena.

Vid förläggningen av anläggningar där kemikalier hanteras och lagras industriellt skall beaktas faran för person-, miljö- och egendomsskador på grund av olyckor.

Föreslagen lydelse

31 §

Allmänna krav

En verksamhetsidkare skall vid industriell hantering och upplagring av kemikalier iaktta den omsorg och försiktighet som rimligen kan förutsättas med hänsyn till kemikalernas mängd och farlighet samt hanteringsförhållandena. *Verksamhetsidkaren skall dessutom vidta alla nödvändiga åtgärder för att förebygga storolyckor och för att begränsa följderna av dem för människor och miljö.*

Vid förläggningen av produktionsanläggningar där kemikalier hanteras och lagras industriellt skall beaktas risken för person-, miljö- och egendomsskador på grund av olyckor samt förlägningsplatsens och omgivningens nuvarande och kommande användningssyfte samt det användningssyfte som har anvisats i en plan enligt byggnadslagen (370/1958) och de planläggningsbestämmelser som eventuellt gäller området. *En produktionsanläggning där kemikalier hanteras eller upplagras industriellt får inte heller förläggas i strid med stadsplanen.*

Det som i 1 och 2 mom. bestäms om storolyckor och förläggning av produktionsanläggningar gäller också verkningar av dylik verksamhet som sträcker sig över landets gränser, i enlighet med vad om detta har överenskommits internationellt med bindande verkan för Finland.

32 §

Tillståndsberoende och anmälningsskyldighet

Omfattande och medelstor industriell hantering av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast med tillstånd av säkerhetsteknikcentralen.

Omfattande upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast med tillstånd av säkerhetsteknikcentralen och medelstor upplagring endast efter anmälan om denna till säkerhetsteknikcentralen.

Industriell hantering och upplagring i liten skala av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast om anmälan därom görs

32 §

Tillståndsplikt och anmälningsskyldighet

Omfattande industriell hantering och upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast med tillstånd av säkerhetsteknikcentralen.

Industriell hantering och upplagring i liten skala av hälso- och miljöfarliga kemikalier får bedrivas endast om anmälan därom görs

Gällande lydelse

till den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds. Undantag i fråga om anmälningsförfarandet kan bestämmas genom förordning.

En verksamhetsidkare skall göra anmälan till tillsynsmyndigheten om väsentliga förändringar i den verksamhet som avses i 1, 2 och 3 mom. Om en utvidgning eller ändring som gäller omfattande industriell hantering eller upplagring eller medelstor industriell hantering är betydande med tanke på säkerheten, skall tillstånd inhämtas för åtgärden. På motsvarande sätt skall ett medelstort upplag inspekteras innan det tas i bruk efter att utbyggnaden eller ändringen har genomförts.

33 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd och behandling av anmälan

En förutsättning för tillstånd enligt 32 § är att kraven enligt 31 § har beaktats i verksamheten. Till tillståndet kan fogas de villkor som är nödvändiga för att dessa krav skall uppfyllas. När säkerhetsteknikcentralen har fått en anmälan som avses i 32 § 2 och 4 mom. kan den meddela de föreskrifter om verksamheten som behövs för att kraven enligt 31 § skall uppfyllas.

På motsvarande sätt kan den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten meddela föreskrifter enligt 1 mom. efter att ha fått en anmälan som avses i 32 § 2 och 4 mom.

35 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare stadganden om industriell hantering och upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier, fastställande av tillståndsberoende och anmälningskyldighet enligt 32 §, tillstånds- och anmälningsförfarande samt kontroller i samband därmed utfärdas genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall lämna utredning om säkerheten i samband med industriell hantering och upplagring på det sätt som

Föreslagen lydelse

till den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds. Undantag i fråga om anmälningsförfarandet kan bestämmas genom förordning.

En verksamhetsidkare skall på det sätt som närmare bestäms genom förordning göra anmälan till eller ansöka om tillstånd av den behöriga myndigheten när det fråga om väsentliga förändringar i den verksamhet som avses i 1 och 2 mom.

33 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd och behandling av anmälan

En förutsättning för tillstånd enligt 32 § är att verksamhetsidkaren har beaktat kraven enligt 31 §. Till tillståndet kan fogas de villkor som är nödvändiga för att dessa krav skall uppfyllas. När säkerhetsteknikcentralen har fått en ändringsanmälan som avses i 32 § 3 mom. kan den meddela de föreskrifter om verksamheten som behövs för att kraven enligt 31 § skall uppfyllas.

På motsvarande sätt kan den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten meddela föreskrifter enligt 1 mom. efter att ha fått en anmälan som avses i 32 § 2 och 3 mom.

35 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om industriell hantering och upplagring av hälso- och miljöfarliga kemikalier, avvärjande av risken för storolyckor som sammanhänger med detta, fastställande av tillståndsplikt och anmälningskyldighet enligt 32 §, tillstånds- och anmälningsförfarande samt kontroller utfärdas genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall utarbeta de säkerhetsprinciper och de säkerhetsrapporter som behövs för avvärjande av risken för

Gällande lydelse

anges närmare genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall, på det sätt som anges närmare genom förordning, i behövlig utsträckning informera om säkerhetsåtgärder och förhållningsregler för den händelse att en olycka som medför allvarlig fara skulle inträffa.

Föreslagen lydelse

storolycka som orsakas av hanteringen och upplagringen av hälso- och miljöfarliga kemikalier samt ge in dessa för kännedom till myndigheterna på det sätt som närmare bestäms genom förordning. Om samverkan för avvärjande av storolyckor mellan verksamhetsidkare vid två eller flera produktionsanläggningar som är belägna nära varandra bestäms närmare genom förordning.

Verksamhetsidkaren skall, på det sätt som anges närmare genom förordning, i behövlig utsträckning informera om säkerhetsåtgärder och förhållningsregler för den händelse att en storolycka eller en annan olycka som medför allvarlig fara inträffar. Verksamhetsidkaren skall dessutom för befolkningen reservera en möjlighet att ta del av säkerhetsrapporten och förteckningen över de farliga ämnen som används i anläggningen på det sätt som bestäms närmare genom förordning och i fråga om anmälan av anhängighet genom lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Med säkerhetsteknikcentralens samtycke kan verksamhetsidkaren i säkerhetsrapporten begränsa de uppgifter som skall ges allmänheten och som verksamhetsidkaren anser vara affärs- eller yrkeshemligheter eller annars med fog konfidentiella.

43 §

Förbud mot hantering av en kemikalie

Kan en kemikalie eller användning av den konstateras eller med fog bedömas orsaka betydande hälso- eller miljöskada, får statsrådet förbjuda tillverkning, import, introduktion på marknaden eller annan överlåtelse, export, användning och annan därmed jämförlig hantering av kemikalien samt bestämma om begränsningar och villkor i fråga om verksamheten.

Om avvärjning av skador som avses i 1 mom. förutsätter snabba åtgärder, får social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om hälsoskador och Finlands miljöcentral i fråga om miljöskador tillfälligt bestämma om nödvändiga förbud och begränsningar. Saken skall härvid utan dröjsmål hänskjutas till statsrådet.

43 §

Förbud mot hantering av en kemikalie

Kan en kemikalie eller användning av den konstateras eller med fog bedömas orsaka betydande *skada eller fara för hälsan eller miljön*, får statsrådet förbjuda tillverkning, import, introduktion på marknaden eller annan överlåtelse, export, användning och annan därmed jämförlig hantering av kemikalien samt bestämma om begränsningar och villkor i fråga om verksamheten.

Om avvärjning av skador som avses i 1 mom. förutsätter snabba åtgärder, får social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om hälsoskador *samt brand- och explosionsrisk*er och Finlands miljöcentral i fråga om miljöskador tillfälligt bestämma om nödvändiga förbud och begränsningar. Saken skall härvid utan dröjsmål hänskjutas till statsrådet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

45 §

Tillsynsmyndighetens förbud och begränsningar

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan i sådana fall som avses i 1 mom. för att förhindra hälsoskador samt Finlands miljöcentral för att förhindra miljöskador besluta om förbud mot introduktion på marknaden av en kemikalie, samt om förfarandet vid returnering eller anmälan angående fara som uppstått eller bestämma att en kemikalie skall oskadliggöras på behörigt sätt.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan i sådana fall som avses i 1 mom. för att förhindra hälsoskador *samt brand- och explosionsrisker* samt Finlands miljöcentral för att förhindra miljöskador besluta om förbud mot introduktion på marknaden av en kemikalie samt om förfarandet vid returnering eller anmälan angående fara som uppstått eller bestämma att en kemikalie skall oskadliggöras på behörigt sätt.

Säkerhetsteknikcentralen skall förbjuda användningen av en produktionsanläggning, en anläggning, ett upplag eller en del av dessa där hälso- och miljöfarliga kemikalier hanteras eller upplagras industriellt, eller helt eller delvis återkalla tillståndet att bedriva verksamhet, om det förekommer allvarliga brister i de åtgärder som verksamhetsidkaren har vidtagit för att förebygga och begränsa storolyckor.

55 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som en kommunal myndighet har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos länsrätten i enlighet med lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

55 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av den nämnd eller det organ som avses i 7 §. Yrkande på rättelse i beslutet skall göras skriftligen inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur yrkande på rättelse skall ges in till organet för behandling. Yrkandet på rättelse skall behandlas utan dröjsmål.

I ett beslut som en kommunal nämnd eller ett organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom att besvär anförs hos länsrätten i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Besvär får inte anföras över tillfälliga förbud eller begränsningar som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller Fin-

Besvär får inte anföras över tillfälliga förbud eller begränsningar som social- och häl-

Gällande lydelse

sovårdens produkttillsynscentral eller Finlands miljöcentral har meddelat enligt 43 § 2 mom. *Över ett beslut om föreläggande av vite som tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av 51 § får inte anföras särskilda besvär.*

Föreslagen lydelse

lands miljöcentral har meddelat enligt 43 § 2 mom.

60 §

Avgifter

För ett beslut som kommunens kemikalietillsynsmyndighet och en tjänsteinnehavare som är underställd denna myndighet har fattat kan en avgift tas ut enligt den av kommunen godkända taxan.

Avgifter och kostnader enligt denna lag får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1999.